

IZVJEŠTAJ

**SA DVANAESTOG SASTANKA PODODBORA ZA UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE I KONKURENCIJU, 10. jun
2021.**

Videokonferencija

SADRŽAJ

1. UVOD..	2
2. KONKURENCIJA	4
3. JAVNE NABAVKE.....	8
4. PRAVA INTELEKTUALNE, INDUSTRIJSKE I KOMERCIJALNE SVOJINE.....	10
5. PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA	13
6. ZAŠTITA POTROŠAČA I ZDRAVLJA	16
7. KRETANJE KAPITALA I SISTEMI PLAĆANJA.....	18
8. BANKARSTVO, OSIGURANJE I DRUGE FINANSIJSKE USLUGE	20
9. ZAKON O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA.....	22

1. UVOD

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom (SSP) potpisan je 15. oktobra 2007. godine. Shodno članu 43 Privremenog sporazuma osnovan je Privremeni odbor. Prva, konstitutivna sjednica Privremenog odbora, održana je 22. januara 2008. godine u Briselu. Na sastanku je, između ostalog, usvojen Poslovnik, uključujući Pravila funkcionisanja i strukturu pododbora Evropske zajednice i Crne Gore. Jedan od pet pododbora je Pododbor za unutrašnje tržište i konkurenciju. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju stupio je na snagu 1. maja 2010. godine, okončanjem procesa ratifikacije u nacionalnim Parlamentima država članica EU. U tom smislu, Crna Gora se obavezala da preuzme sve obaveze iz SSP, uključujući i ispunjavanje političkih kriterijuma pristupanja Uniji, kao i postepeno usvajanje evropskih standarda i jačanje administrativnih kapaciteta u svih 35 pregovaračkih poglavlja. U skladu sa gore pomenutim, a u cilju informisanja Evropske komisije o najvažnijim crnogorskim reformama, jednom godišnje se održavaju sastanci Pododbora. Dvanaesti sastanak Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, održan je 10. juna 2021. godine u Podgorici, u formatu videokonferencije. U nadležnosti Pododbora su sledeća pregovaračka poglavlja:

- P3 - Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga
- P4 - Sloboda kretanja kapitala (osim oblasti sprečavanja pranja novca)
- P5 - Javne nabavke
- P6 - Privredno pravo

- P7 - Pravo intelektualne svojine
- P8 - Konkurencija
- P9 - Finansijske usluge

U sastavu rukovodnog tima Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, kojim koordinira Ministarstvo ekonomskog razvoja, bili su:

- Veselin Koprivica, v.d. generalnog direktora u Direktoratu za unutrašnje tržište i konkurenciju, rukovoditelj;
- Rada Marković, pomoćnica direktora Uprave za inspekcijske poslove, zamjenica rukovodioca
- Snežana Džuverović, savjetnica, sekretarka
- Lidija Lakić, savjetnica, zamjenica sekretarke
- Jelena Ćipović, savjetnica, zamjenica sekretarke

Veselin Koprivica, predsjedavajući Pododborom za unutrašnje tržište i konkurenciju na strani Crne Gore, istakao je značaj ovog sastanka za dalje pregovore i napredak u odgovarajućim poglavljima i dodao da je ovaj sastanak prava prilika za konstruktivan dijalog između predstavnika Evropske komisije i crnogorskih ministarstava i drugih institucija iz oblasti obuhvaćenih Agendom (prilog 1). Veselin Koprivica je takođe naglasio da su pripreme za sastanak obavljene ozbiljno i temeljno, tako da je razumno očekivati uspješan sastanak.

Za Evropsku komisiju, Barbara Jesus-Gimeno, zamjenica šefa Odjeljenja za Crnu Goru, Generalni direktorat Evropske komisije za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR), podsjetila je na prihvatanje revidirane metodologije proširenja od strane Crne Gore i pozvala se na podršku koju pruža kroz Ekonomski i investicioni plan Komisije za Zapadni Balkan, usvojen u oktobru 2020. godine. Komisija je pozdravila to što su se lideri regiona dogovorili o inicijativi za zajedničko regionalno tržište na samitu u Sofiji u novembru 2020. Komisija je izrazila žaljenje što je nakon reorganizacije strukture javne uprave Crne Gore izgubljena određena ekspertiza vezana za Evropsku uniju. Gospođa Jesus-Gimeno se radovala rekonstrukciji pregovaračkih struktura, kao i jačanju struktura koje upravljaju fondovima Evropske unije. Ona je istakla da je, s obzirom na izazove koji su pred Crnom Gorom, neophodno i dalje napredovati u procesu pridruživanja. Komisija je takođe pozvala Crnu Goru da dobro iskoristi podršku tehničke pomoći TAIEKS-a i Tvininga.

Usvojen je Zapisnik sa 11. sastanka Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju koji je održan 16. juna 2020.

Usvojena je agenda za 12. sastanak Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju (prilog 1).

2. POGLAVLJE 8: KONKURENCIJA

2.1. Državna pomoć

Evropska komisija je u pisanoj formi zahvalila Crnoj Gori na detaljnoj razmjeni informacija uoči sastanka. Pozdravlja to što Privremeni okvir za COVID 19 usvojen u Crnoj Gori uključuje sve izmjene i dopune Privremenog okvira Evropske unije za COVID 19 i što je Crna Gora napravila poseban registar pomoći za COVID 19. Crna Gora je objasnila da su za podršku privredi u aktuelnoj pandemiji COVID-19 usvojena četiri Vladina paketa pomoći, gdje je maksimalni kumulirani iznos pomoći bio 800.000 eura, dok je petim paketom mjera iznos državne pomoći po korisniku povećan na maksimalni iznos od 1.200.000 eura. Iznos je utvrđen na osnovu raspoloživosti sredstava iz budžeta od strane nadležnog Ministarstva finansija i socijalnog staranja. Agencija za zaštitu konkurencije¹ (AZK) je u izvještajnom periodu uspostavila i *de minimis* registar. Objašnjava svrhu registara za praćenje dodijeljene pomoći i njenog funkcionisanja, čime davaoci pomoći uvode informacije o korisniku i dobijaju poruku u slučaju da je prag *de minimis* (200.000 eura i 100.000 eura za drumski teretni transport) prekoračen.

Komisija je pozdravila dostavljene podatke o broju predmeta/dosijea u protekloj godini i interesovala se u kojim oblastima su donijete odluke o usklađivanju. Crna Gora je odgovorila da je Agencija za zaštitu konkurencije u postupku ex-post kontrole donijela pet rješenja, od kojih se dva odnose na Zavod za zapošljavanje, u kojima je utvrđeno da se ne radi o mjerama državne pomoći; zatim je pokrenut istražni postupak za Vladin Prvi i Treći paket mjera COVID pomoći, o čemu je donijeta pozitivna odluka, nakon sprovedenog postupka ex-post kontrole. Donesena su dva rješenja kojima se nalaže povraćaj nezakonite i nekoordinisane državne pomoći dodijeljene Montenegro Airlinesu.

Komisija je izrazila razumijevanje za složenost rada na predmetima ex-post kontrole i interesovala se da li su predmeti ex-post kontrole na koje se poziva AZK dio procedure periodičnog praćenja ili se upućuju na nove predmete po službenoj dužnosti. AZK je istakla da je pokrenuto dvanaest slučajeva ex-post kontrole, od kojih je pet postupaka završeno. Svi pokrenuti slučajevi zasnovani su na informacijama dobijenim o nezakonitoj državnoj pomoći: Prilikom izrade godišnjeg izvještaja o državnoj pomoći, AZK je koristio uporedne metode u cilju identifikovanja nezakonite državne pomoći. Takođe je identifikovano 8 novih mogućih slučajeva i procedure su u pripremi.

Komisija je primila objašnjenja u vezi sa transakcijom vezanom za kupovinu aviona za flotu ToMontenegro i bila je zainteresovana za to kako je formirana nova kompanija.

Veselin Koprivica, predsjednik Pododbora, objasnio je da je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 30.12.2020. godine donijela odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću za prevoz

¹ U daljem tekstu AZK.

putnika i robe u vazdušnom saobraćaju „ToMontenegro“, Odluka br. 07-5752. Prema članu 6 Odluke, osnovni kapital Društva iznosi 30.000.000,00 eura i biće uplaćen u roku od godinu dana od dana registracije Društva, u jednoj ili više rata. Naziv kompanije je ToMontenegro. Air Montenegro je brend.

Avioni koje ToMontenegro ima u svojoj floti kupljeni su od zakupodavca, koji ih je prethodno dao na lizing Montenegro Airlinesu, a nisu bili u vlasništvu Montenegro Airlinesa AD Podgorica.

U vezi sa otvaranjem stečajnog postupka za Montenegro Airlines AD Podgorica, Crna Gora je objasnila da je on počeo 28. aprila 2021. godine. Ističe se da pravni zastupnik države - Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa - prijavljuje stečajna potraživanja nad stečajnim dužnikom Montenegro Airlines AD Podgorica podnošenjem zahtjeva sa odgovarajućom dokumentacijom koju dostavljaju nadležna ministarstva i uprave, u skladu sa članom 112. Zakona o stečaju.

Crna Gora je dalje objasnila da u stečajnom postupku država ima status stečajnog povjerioca, a svoja potraživanja naplaćuje iz stečajne mase sa drugim povjeriocima. To znači da država nema povlašćen položaj, već joj stečajni upravnik, nakon eventualno priznatih potraživanja, dodjeljuje odgovarajući platni nalog iz člana 55 stav 1 tačka 3 Zakona o stečaju, odnosno treći platni nalog koji obuhvata potraživanja drugih stečajnih povjerilaca.

Potraživanje države Crne Gore po osnovu državne pomoći (Ministarstvo finansija i socijalnog staranja i Ministarstvo kapitalnih investicija) prema Montenegro Airlines AD u stečaju iznosi 93.341.413,07 eura kao i zakonske zatezne kamate obračunate od strane Centralne banke Crne Gore u iznosu od 13 802 954,32 eura. Postupak nije u fazi u kojoj se mogu dati precizniji podaci o visini povraćaja, jer nije bilo podataka o trenutnoj vrijednosti imovine. Zaštitnik je prijavio sva neriješena potraživanja. Zaštitnik ne može da procijeni mogućnost kada će pomoć biti vraćena niti u kom iznosu.

Povodom otplate nezakonite državne pomoći, AZK je saopštio da je donio rješenje kojim se Ministarstvo kapitalnih investicija obavezuje da u roku od četiri mjeseca od prijema rješenja preduzme neophodne mjere za povraćaj dodijeljene državne pomoći.

Antimonopol i spajanje

U pogledu antimonopola i spajanja, Komisija je bila zainteresovana da razjasni izmjene i dopune Zakona o zaštiti konkurencije, kao i da li i dalje postoji potreba za njima, kako bi se Zakon o zaštiti konkurencije uskladio sa Zakonom o javnoj upravi.

Ministarstvo ekonomskog razvoja je saopštilo da je Vlada Crne Gore dala saglasnost za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije. Dva su osnovna motiva za donošenje ovog zakona, usklađivanje sa Zakonom o javnoj upravi i stvaranje uslova za kompletiranje upravljanja Agencijom. Usklađenost sa Zakonom o državnoj upravi je u potpunosti ispunjena. Novim

uslovima za imenovanje u rukovodstvo Agencije stvoreni su uslovi da se proširi broj potencijalnih kandidata za poziciju u rukovodstvu jer su uslovi u važećem zakonu suviše restriktivni, i podrazumijevaju isključivo prethodno iskustvo u domenu zaštite konkurencije. Trenutno AZK nema dovoljan kapacitet. Postoji visok nivo fluktuacije kadrova. Novo rukovodstvo će ubuduće nastojati da poveća broj radnih mjesta. Očekuje se da će do kraja godine biti primijenjen i sproveden Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije, čime će se stvoriti uslovi za jačanje administrativnih kapaciteta i efikasniji i racionalniji rad Agencije za zaštitu konkurencije. Obećano je da će predmetni zakon biti dostavljen Komisiji čim bude usvojen u Skupštini Crne Gore.

U saradnji sa Evropskom delegacijom u Podgorici, utvrđeno je da izmijenjene odredbe koje se odnose na pravnu tekovinu EU još uvijek nisu preuzete jer je Zakon već ocijenjen visokim stepenom usklađenosti od strane Evropske komisije. Na zahtjev Evropske komisije navedeno je da se za sada ne razmatra izrada strateškog dokumenta u oblasti politike konkurencije.

Komisiju su zanimala i najnovije informacije o sudskim postupcima za istragu dva subjekta, „Prokom” i „Denarius”. Iz Agencije su naveli da je postupak pred Agencijom završen, a da je sljedeće procesuiranje pred prekršajnim sudom - pokretanje prekršajnog postupka za svako preduzeće pojedinačno. Ročište za postupak protiv Denariususa je odloženo, zbog toga što je zatražen uvid u spise predmeta, dok je u odnosu na "Prokom" održano samo jedno ročište koje je odloženo. Predmet je u upravnom postupku. Ročište još uvijek nije zakazano.

Komisija je primila informacije o koncentracijama koje su sprovedene bez prethodno pribavljenih saglasnosti i koraka koje Crna Gora planira da preduzme kako bi se takvo ponašanje spriječilo u budućnosti.

Agencija za zaštitu konkurencije je odgovorila da nije objavila imena subjekata koji su izvršili ove koncentracije. Međutim, subjektima su izrečene novčane kazne i podnijete su prekršajne prijave. AZK je pitao Komisiju da li treba da objavi imena ovih subjekata zbog transparentnosti.

Komisija je pozdravila saradnju sa Njemačkom i Bundeskartellamt-om, koji je jedan od glavnih antimonopolskih organa u EU, i zainteresovala se da li se planira nastavak Plana rada za aktivnosti koje se trenutno ne sprovedu u potpunosti zbog pandemije COVID 19. Crna Gora je odgovorila da je prethodni projekat završen. Sada je započeta izrada novih projekata pod rukovodstvom Ministarstva ekonomskog razvoja a) za ministarstvo, b) za AZK. Treba formirati upravni odbor i sada izraditi smjernice za dalji rad. Upravni odbor će biti formiran na paritetnoj osnovi.

Operativni zaključci:

- Komisija je zatražila da se redovno obavještava o razvoju događaja vezanih za Montenegro Airlines, s obzirom da se odluka suda morati sačekati.
- Komisija je pozdravila i ohrabrila dalje jačanje AZK, kojem bi trebalo da pomognu sve relevantne institucije kako bi se omogućilo uspostavljanje nezavisnog sistema kontrole državne pomoći. Ovo je zahtjev crnogorskog zakona i od fundamentalnog je značaja za pregovore u okviru poglavlja 8.
- Komisija je zatražila od Crne Gore da joj dostavi sve izmjene i dopune zakona u oblasti konkurencije i državne pomoći na uvid i eventualno dodatne komentare i pitanja.
- AZK će dati odgovore u pisanoj formi u vezi sa državnom pomoći, posebno u slučaju KAP-a, kako bi pomogao Evropskoj komisiji da razumije situaciju u vezi sa ovim pitanjem. Takođe je zatraženo da se dostave kratke ažurirane informacije o sudskim postupcima (antimonopol i spajanja);
- Komisija je pozdravila Privremeni okvir za podršku privredi u kontekstu pandemije COVID 19.
- Komisija je pozdravila tekući kolegijalni dijalog koji se vodi i koji se podstiče između DG COMP (Generalni direktorat za konkurenciju) i Agencije za zaštitu konkurencije, u organizaciji Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori u Podgorici. Ovaj dijalog je veoma važan u smislu informisanja o odlukama i pitanjima AZK-a i podrške AZK-u u daljem jačanju njegove uloge. Takođe pomaže Komisiji da informiše države članice EU o napretku Crne Gore u oblasti politike konkurencije i državne pomoći.
- Komisija će obavijestiti AZK o mogućnostima transparentnosti o koncentracijama sprovedenim bez prethodno dobijenih odobrenja.

3. POGLAVLJE 5: JAVNE NABAVKE

U okviru tačke 3. Agende posvećene Pregovaračkom poglavlju 5 – Javne nabavke, sastanku Pododbora prisustvovali su sljedeći predstavnici: Jelena Jovetić – generalna direktorica Direktorata za politiku javnih nabavki u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja i Svetlana

Tomović – viši savjetnik u Direktoratu za politiku javnih nabavki u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja.

Zamjenica šefa Odjeljenja za Crnu Goru u Generalnom direktoratu za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) Barbara Jesus-Gimeno, započela je sastanak naglašavajući ključne teme koje će biti obrađene tokom sastanka i pozdravila nedavne reforme u sistemu javnih nabavki.

Evropska komisija je zahvalila na pisanom doprinosu Crne Gore i konstatovala napredak kroz implementaciju novog zakona o javnim nabavkama i zakona o javno-privatnom partnerstvu, kao i donošenje daljeg implementacionog zakonodavstva. Pozdravila je puštanje u rad elektronskog sistema javnih nabavki i njegovo funkcionisanje od 1. januara 2021. godine i izrazila spremnost Evropske komisije da pruži dalju podršku Crnoj Gori u modernizaciji sistema nabavki.

Crna Gora je zahvalila evropskim partnerima na podršci, kako u zakonodavnom procesu, tako i u procesu uvođenja sistema e-nabavki. Kada su u pitanju podzakonski akti, istaknuto je donošenje Uredbe o listi vojne opreme i proizvoda, postupku i načinu sprovođenja javnih nabavki u oblasti odbrane i bezbjednosti (Sl. list CG, br. 076/20). Ovo je prvi put da je donesen ovakav podzakonski akt i njime se sistematski regulišu nabavke u oblasti odbrane i bezbjednosti u skladu sa Direktivama Evropske unije. Podzakonski akti su prilagođeni sistemu e-nabavki i olakšavaju njegovu upotrebu. Dva važna instrumenta za implementaciju zakonskog okvira – Priručnik za javne nabavke i Smjernice za javno-privatno partnerstvo (JPP) – su završena i biće distribuirana korisnicima. Rezultati digitalizacije nabavki već se prepoznaju kroz povećano učešće MSP i broj ponuda po tenderu.

Kada je riječ o JPP-u, Komisija je bila zainteresovana za moguće pravce buduće politike JPP u Crnoj Gori i moguće projekte u ovoj oblasti.

Crna Gora je istakla da se u Crnoj Gori prvi put strateški reguliše politika JPP, koja se oslanja na lokalne projekte, ali i projekte na državnom nivou u oblasti saobraćajne infrastrukture. Crna Gora je informisala o napretku u izradi nove Strategije za unaprjeđenje politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva za period 2021-2025, čije se usvajanje očekuje do kraja juna 2021. godine. U narednom periodu politika JPP će biti prioritet kako bi se kroz predloge projekata i studije izvodljivosti identifikovale koje oblasti će biti ključne za realizaciju ove vrste projekata. Direktorat za politiku javnih nabavki već obezbjeđuje kontinuiranu izgradnju kapaciteta naručiocima i ponuđačima u pogledu novog zakonodavstva i korišćenja sistema e-nabavki.

Komisija je bila zainteresovana za dobijanje najnovijih informacija i mogući vremenski okvir koncesionih procedura za aerodrome, ističući da očekuje da Crna Gora poštuje standarde EU i najbolju praksu u ovoj oblasti, ukoliko Crna Gora odluči da nastavi proceduru.

Crna Gora je saopštila da je proces dodjele koncesija za crnogorske aerodrome trenutno zaustavljen, iako je u početku vladalo veliko interesovanje uglednih međunarodnih partnera.

Zbog pandemije COVID-19 aktivnosti u tom procesu su zaustavljene i još uvijek se ne zna da li će se proces nastaviti ili će ishod biti drugačiji. Riječ je o primjeni odredbi Zakona o JPP, kao i reputaciji Crne Gore kao investicione destinacije, u smislu uvažavanja interesa onih ponuđača koji su se prijavili u prvoj fazi procesa. Ona je zaključila da resorno ministarstvo nije zauzelo konačan stav u pogledu nastavka projekta, te da realno stanje u oblasti vazdušnog saobraćaja, koje nije u skladu sa početnim očekivanjima Crne Gore od ovog procesa, mora imati dominantan uticaj na ishod ove situacije.

Kada je riječ o administrativnim kapacitetima, Crna Gora je dala informacije o zapošljavanju u Direktoratu za politiku javnih nabavki, gdje je od 21 sistematizovanog radnog mjesta popunjeno ukupno 19. Ministarstvo finansija i socijalnog staranja kontinuirano sprovodi obuke, kako na temu regulatornog okvira, tako i na temu korišćenja elektronskog sistema javnih nabavki. U izvještajnom periodu obučeno je ukupno 873 zaposlenih kod naručilaca i oko 450 ponuđača. Ministarstvo je usvojilo Kalendar obuke za 2021. godinu. Stručni ispit za obavljanje poslova u oblasti javnih nabavki u izvještajnom periodu položilo je 89 kandidata.

Crna Gora je dostavila statističke podatke o javnim nabavkama za period od 16. juna 2020. do 29. aprila 2021. godine.

Operativni zaključci:

- Evropska komisija je pozdravila regulatorni napredak u smislu usvajanja dva ključna zakona i podzakonskih akata, i podstakla je dalju implementaciju standarda Evropske unije. Pozdravila je uvođenje sistema elektronskih nabavki i zainteresovana je za iskustva Crne Gore u njegovoj implementaciji;
- Komisija je podstakla donošenje nove Strategije u oblasti JPP, nudeći da preispita dokument kada bude završen.
- Komisija bi takođe prihvatila informacije o budućim mogućim vrstama projekata koji bi mogli biti predviđeni za JPP
- Što se tiče mogućih koncesija za aerodrome, Crna Gora treba da obavještava Komisiju o nastavku projekta dodjele koncesija. Moraće da poštuju sve standarde EU i one iz novog okvira crnogorskog JPP. Crna Gora se obavezala da će prilikom donošenja date odluke voditi računa o poštovanju standarda EU i investicionih praksi.

4. POGLAVLJE 7: PRAVA INTELEKTUALNE, INDUSTRIJSKE I KOMERCIJALNE SVOJINE

U okviru tačke 4. Agende koja se odnosi na Pregovaračko poglavlje 7 – prava intelektualne, industrijske i komercijalne svojine sastanku su prisustvovali: Dragana Ranitović, šefica Odjeljenja za intelektualnu svojinu (Ministarstvo ekonomskog razvoja); Nebojša Mugoša, Šef Odjeljenja za zakonodavstvo i međunarodnu saradnju u oblasti intelektualne svojine (Ministarstvo ekonomskog razvoja); Milanka Strunjaš, Šefica Odjeljenja za zaštitu prava intelektualne svojine i praćenje zabrana i ograničenja (Uprava prihoda i carina); Snežana Džuverović, Viša Savjetnica, Odjeljenje za zakonodavstvo i međunarodnu saradnju u oblasti intelektualne svojine (Ministarstvo ekonomskog razvoja); Lidija Martić, Šefica Odjeljenja za žigove, industrijski dizajn i geografske oznake porijekla (Odjeljenje za intelektualnu svojinu, Ministarstvo ekonomskog razvoja); Milica Petrović Njegoš, Šefica Odjeljenja za autorska i srodna prava (Odjeljenje za intelektualnu svojinu, Ministarstvo ekonomskog razvoja);

Rasprava pod tačkom 4. dnevnog reda počela je u 13:00 časova.

Evropska komisija se zahvalila Crnoj Gori na informacijama koje je podijelila uoči sastanka, a koje se odnose na napredak koji je naveden u godišnjem izvještaju o Crnoj Gori za 2020. godinu, kao što su naponi za usklađivanje sa pravnim tekovinama EU o kolektivnom upravljanju autorskim i srodnim pravima – što ostaje da bude zaključeno - uspostavljanje evidencije o sprovođenju i koordinacija nadležnih organa, zajedničko djelovanje i izvještavanje. Biće važno da se završi usvajanje zakona o autorskim pravima i usklađivanje zakonodavstva, posebno sa Direktivom o poslovnim tajnama, a nacrt trenutno komentariše Komisija. Komisija je pozdravila nastavak aktivnosti Radne grupe za organizovanje i sprovođenje zajedničkih akcija u cilju sprečavanja i suzbijanja povreda prava intelektualne svojine uprkos teškoj situaciji tokom pandemije COVID-19.

4.1. Institucionalna pitanja i administrativni kapaciteti

Evropska komisija je bila zainteresovana za napredak u izradi nove Strategije intelektualne svojine Crne Gore (Strategija) i elemente koji će biti uključeni, pozivajući se na izvještaj o reviziji za 2018. godinu i videokonferenciju EK i Crne Gore o operativnim zaključcima PIS-a od 19.11.2019. Crna Gora je predstavila faze procesa svog razvoja, za koje Crna Gora saraduje sa Svjetskom organizacijom za intelektualnu svojinu (WIPO). Do nekih kašnjenja došlo je zbog pandemije i nedostupnosti stručnjaka, međutim od decembra 2020. godine aktivnosti na razvoju su znatno intenzivirane, tako da je napredak vidljiv. Na osnovu konsultacija sa relevantnim institucijama (upitnici u julu-avgustu 2020. i ponovo 2021. godine), kao i stručnih intervjuja, nacrt strategije

razvijen je uz stručnu podršku WIPO-a, raspravljen je i komentaran, zajedno sa akcionim planom. Predlozi i preporuke Evropske komisije su uzeti u obzir i to će se činiti i u budućnosti.

Evropska komisija je takođe preporučila da se prilikom izrade Strategije intelektualne svojine uzme u obzir Akcioni plan EU za intelektualnu svojinu i da sa nestrpljenjem očekuju Nacrt strategije koji će im biti dostavljen.

4.2. Autorsko pravo i srodna prava

Nakon detaljne pisane razmjene uoči sjednice (vidjeti priloge), Komisija se raspitala o prirodi tarife naknada koje naplaćuje Organizacija za ostvarivanje reprografskih prava Crne Gore – ORPCG, odnosno do kada će se primjenjivati privremena tarifa i da li Zakon sadrži rok za primjenu ove tarife?

Iz Crne Gore je saopšteno da se naknade naplaćuju od korisnika za račun članova ORPCG organizacije za kolektivno ostvarivanje prava, u skladu sa tarifom. Tarifa se utvrđuje u procesu pregovora kolektivne organizacije i odgovarajućeg reprezentativnog udruženja korisnika, zaključivanjem zajedničkog ugovora. S obzirom da nije postignut dogovor, privremenu tarifu, propisanu Zakonom, odredio je nadležni organ, odnosno Ministarstvo ekonomskog razvoja. Privremena tarifa se može primjenjivati duže vrijeme. Naime, zakonom su propisana dva slučaja kada prestaje njegova primjena, i to: kada se zaključi zajednički ugovor između kolektivne organizacije i reprezentativnog udruženja korisnika i kada se konačna odluka o ukidanju tarife donese u kolektivnom sporu (koji se može pokrenuti ako stranka smatra da je tarifa u suprotnosti sa Zakonom).

Evropska komisija se raspitala o napretku u vezi sa izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima koje su trenutno u skupštinskoj proceduri, kao i drugim promjenama u vezi sa usklađivanjem sa pravnim tekovinama EU. Crna Gora je saopštila da je došlo do dva seta promjena. Prvi set amandmana odnosi se na transpoziciju Direktive o kolektivnom ostvarivanju prava. S tim u vezi, ove izmjene su bile predmet usaglašavanja sa Evropskom komisijom, te je nakon toga Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima utvrdila Vlada Crne Gore i uputila ga u skupštinsku proceduru. Kako Predlog pomenutog zakona nije razmatran u dosadašnjem sazivu Skupštine, arhiviran je u skladu sa Pravilnikom o kancelarijskom poslovanju u Skupštini Crne Gore, a nakon toga vraćen u međuresornu proceduru, u kojem je tekst usklađen sa Evropskom komisijom. Očekuje se da će Predlog ovog zakona uskoro ponovo biti upućen Vladi Crne Gore na razmatranje, a nakon toga i u skupštinsku proceduru. Što se tiče drugog seta amandmana, oni se odnose na usklađivanje sa Marakeškim ugovorom i

relevantnom Direktivom, kao i sa odredbama direktiva na koje je Evropska komisija ukazala na neke nedosljednosti, posebno sa Direktivom o satelitima i kablovima i Direktivom o sprovođenju. Evropska komisija je istakla da bi bilo važno da Vlada Crne Gore ne unese nove izmjene i dopune Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima, koje su već usaglašene sa Evropskom komisijom. Takve bi umjesto toga trebalo predložiti kao daljnje, nove amandmane.

O deponovanju autorskih djela Crna Gora je saopštila da je postupak propisan Zakonom o autorskom i srodnim pravima, kao i da je objavljeno uputstvo i način plaćanja administrativne takse za deponovanje djela. Međutim, broj deponovanih radova do sada je bio relativno mali, 20 – 30 godišnje, dok je 2021. već u prvih šest mjeseci ove godine deponovano 20 radova, što ukazuje da bi ova godina mogla biti rekordna.

4.3. Industrijska svojina, sprovođenje, ažuriranje informacija u vezi sa pristupanjem relevantnim multilateralnim konvencijama

U vezi sa ostvarivanjem prava intelektualne svojine, predstavnik Evropske komisije je istakao potrebu za usklađivanjem crnogorskog zakonodavstva sa Direktivom 2004/48/EC o sprovođenju prava intelektualne svojine, što se najbolje može ocijeniti kroz tabelu usklađenosti. Kada Crna Gora smatra da je postignuto potpuno usklađenosti, Komisija bi mogla da preispita usklađenost i utvrdi status Crne Gore u tom pogledu. Evropska komisija je dalje istakla da su primili Prijedlog zakona o zaštiti poslovne tajne i da će dati svoje mišljenje o njemu i njegovoj usklađenosti sa pravnim tekovinama EU. Predstavnik Crne Gore je rekao da su upoznati sa stavom Evropske komisije i da će postupiti u skladu sa njim. U pripremi su i izmjene i dopune Zakona o žigu koje se očekuju početkom 2022. godine.

U oblasti industrijske svojine predstavnici Evropske komisije nisu imali konkretna dodatna pitanja.

Što se tiče sprovođenja prava intelektualne svojine, Komisija je podsjetila da statističko izvještavanje tek treba u potpunosti uskladiti s metodologijom izvještavanja Generalnog direktorata za poreze i carinsku uniju (DG TAXUD).

Operativni zaključci:

- Evropska komisija (EK) je primila k znanju činjenice o pripremnom radu u cilju izrade Nacionalne strategije intelektualne svojine. Crna Gora je posvećena ispunjavanju preporuka iz Izvještaja o reviziji za 2018. godinu;

- Kada su u pitanju izmjene i dopune Zakona o autorskom i srodnim pravima, Evropska komisija je istakla da je ovo završno mjerilo za pregovore na koje su Generalni direktorat za komunikacijske mreže, sadržaj i tehnologiju (DG Connect) i Evropska komisija dali detaljne komentare nakon dvije godine intenzivnog rada u cilju pune usklađenosti Nacrta zakona sa pravnim tekovinama EU. Evropska komisija je stoga podstakla pravovremeno usvajanje postojećih amandmana i unošenje mogućih daljnjih amandmana u novom procesu;
- Evropska komisija će dati povratnu informaciju na nacrt Zakona o zaštiti poslovne tajne;
- DG Connect će poslati dodatna pitanja u vezi sa autorskim i srodnim pravima.

5. POGLAVLJE 3: PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA

Što se tiče prava osnivanja preduzeća i slobode pružanja usluga, Evropska komisija je podržala napredak ostvaren u prethodnom periodu i posebno se interesovala za nova dešavanja u vezi sa uspostavljanjem Jedinstvene kontakt tačke za usluge (PSC za usluge). O realizaciji tehničkog rješenja (softvera), da li su se predstavnici Crne Gore već sastali sa kolegama iz UNDP-a u vezi sa uspostavljanjem Jedinstvene kontakt tačke za usluge (PSC za usluge) Crna Gora je obavijestila da je Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija razmatra uključivanje ove aktivnosti u okviru Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) projekta „E-usluge i digitalna infrastruktura kao mjera odgovora na COVID-19”. Zbog organizacionih i kadrovskih promjena u državnoj upravi, 18. maja formiran je novi Radni tim za formiranje PSC za usluge, a 7. juna formirana je Radna grupa za izradu nacrta Uredbe o PSC za usluge, dok su javne konsultacije zainteresovanih strana u toku. Nacrt uredbe bi se mogao podijeliti s Komisijom, ali definiše samo saradnju uključenih institucija, a ne i pravne tekovine. Crna Gora je saopštila da se Ministarstvo ekonomskog razvoja, pored državnih organa, 8. juna obratilo svim lokalnim samoupravama kako bi ih uključilo u ovu aktivnost.

5.1. Uzajamno priznavanje profesionalnih kvalifikacija

Komisija je pozdravila napredak koji je Crna Gora ostvarila u ovoj oblasti u prethodnom periodu. Takođe su se zahvalili na dostavljenim sveobuhvatnim informacijama koje uključuju aktivnosti u kontekstu implementacije Akcionog plana za zajedničko regionalno tržište ekonomije Zapadnog Balkana. Oni su se osvrnuli na obavezu nadležnih organa da obavijeste Ministarstvo za ekonomski razvoj prilikom izmjena propisa koji se odnose na postojeće regulisane profesije ili uvođenje

novih, kao i na nadležne organe koji će sprovoditi postupke priznavanja, te naveli da u ovom treba uzeti u obzir i Direktiva 2018/958/EU o ispitivanju proporcionalnosti prije donošenja novih propisa kojima se regulišu profesije.

Komisija je bila zainteresovana za zahtjev za tehničku pomoć GIZ-a za izgradnju kapaciteta za usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom 2018/958/EU (o ispitivanju proporcionalnosti). Crna Gora je istakla da je zahtjev upućen preko Kancelarije za evropske integracije i da je obuka planirana na regionalnom nivou. Crna Gora je podsjetila i na zahtjev za tehničku pomoć u oblasti sistema automatskog priznavanja i opšteg sistema priznavanja za sektor građevinarstva, što je od posebnog značaja u kontekstu Sporazuma i Odluke o kojima se trenutno pregovara na regionalnom nivou. Komisija je pozvala Crnu Goru da aplicira za TAIEX podršku u tom pogledu. Na pitanje Crne Gore u vezi sa nivoom znanja jezika, Komisija je saopštila da će naknadno odgovoriti na ovo pitanje. Komisija je konstatovala da je u pogledu usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa minimalnim uslovima obuke koje nameće Direktiva 2005/36 o priznavanju stručnih kvalifikacija, Vlada Crne Gore donijela zaključke prema kojima su nadležne institucije dužne da usklade sektorsko zakonodavstvo sa dijelom koji se odnosi na automatski sistem prepoznavanja. Zatim je konstatovano da je prikupljanje informacija o planiranim rokovima za usklađivanje sektorskog zakonodavstva u toku i naglašeno je da će biti veoma važno da se usklade minimalni uslovi obuke u cilju automatskog priznavanja kvalifikacija. Zatražila je da bude u toku sa novim dešavanjima.

5.2. Poštanske usluge

Što se tiče poštanskih usluga, Evropska komisija je pozdravila napredak postignut u prethodnom periodu, kao što je strategija i akcioni plan. Navedeno je da je regulatorni okvir u ovoj oblasti gotovo u skladu sa pravnim tekovinama EU, a da se još čeka usklađivanje sa Uredbom o uslugama prekogranične dostave paketa. Crna Gora je saopštila da će Uredba o uslugama prekogranične dostave paketa biti prebačena na Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrsti i načinu dostavljanja podataka poštanskih operatera do kraja IV kvartala 2022. godine u skladu sa planiranim aktivnostima Programa pristupanja Crne Gore EU i Akcionog plana za regionalno tržište (CRM AP). Komisija je konstatovala da je u julu 2020. godine izmijenjen i dopunjen Pravilnik o računovodstvu i obračunu neto troškova univerzalnog poštanskog operatera.

Komisija je takođe uzela u obzir da je donošenje Akcionog plana 2021-2023 za implementaciju Strategije poštanskih usluga planirano za kraj juna 2021. godine, te da je planirana transpozicija Uredbe o uslugama prekogranične dostave paketa do kraja 2022. godine, tokom ovog perioda. Crna Gora je potvrdila ovaj plan i navela da će usvojeni Akcioni plan biti dostavljen Komisiji kao informacija o daljim koracima koje Crna Gora planira da sprovede u obezbjeđivanju održivosti i

kvaliteta univerzalne usluge, uslovima za razvoj novih poštanskih usluga i razvoju tržišta koje će biti prilagođeno potrebama i zahtjevima korisnika poštanskih usluga.

Komisija je konstatovala i zanimljiva dešavanja u kontekstu Akcionog plana za zajedničko regionalno tržište za period 2021-2024, gdje je u dijelu poštanskih usluga u 2022. godini planirano omogućiti jeftiniju, efikasniju i kvalitetniju isporuku. paketnih usluga između potpisnica CEFTA sporazuma. Pozdravila je osnivanje Radne grupe CEFTA-e sa zadatkom da pripremi analizu usluga dostave paketa i sprovede relevantne aktivnosti u okviru e-trgovine, u cilju analize slabosti u međunarodnim uslugama dostave paketa i davanja preporuka na osnovu zakonodavstva i najbolje prakse EU. Ova aktivnost je posebno važna u kontekstu rane integracije i aktivnosti ove Radne grupe će se pratiti sa posebnom pažnjom.

Na kraju, Komisija je obavijestila da sprovodi ex-post evaluaciju Direktive o poštanskim uslugama, te priprema prvi izvještaj o implementaciji Uredbe o uslugama prekogranične dostave paketa. To bi Crnoj Gori pružilo nove informacije na vrijeme.

Operativni zaključci:

- EK je podržala napredak postignut u uspostavljanju PSC za usluge i ostaje spremna da pruži pomoć u ovoj oblasti u okviru svojih mogućnosti; Po pitanju međusobnog priznavanja stručnih kvalifikacija, Komisija je istakla potrebu da se usklade minimalni uslovi obuke u cilju automatskog priznavanja kvalifikacija. Zatražila je da bude u toku sa novim dešavanjima.
- EK je podržala i ohrabrila dalji napredak u oblasti poštanskih usluga i brže usaglašavanje sa Uredbom o uslugama prekogranične dostave paketa u cilju implementacije relevantnih aktivnosti u okviru e-trgovine;
- EK je podržala osnivanje CEFTA radne grupe sa zadatkom da pripremi analizu s obzirom na slabosti u uslugama međunarodne dostave paketa i da preporuke na osnovu zakonodavstva i najbolje prakse EU. Komisija je to istakla kao dobru inicijativu za ranu integraciju.

6. POGLAVLJE 28: ZAŠTITA POTROŠAČA I ZDRAVLJA

6.1. Zaštita potrošača

Evropska komisija se zahvalila na sveobuhvatnim pisanim informacijama dobijenim od Crne Gore prije sastanka. Komisija je dala saopštenje o novim pravnim tekovinama sa kojima se treba uskladiti. Podržala je implementaciju kolektivnog obeštećenja potrošača od strane Crne Gore i ukazala na snažnu podršku planovima Crne Gore da objavi poziv za finansiranje projekata i programa NVO. Konstatovala je i napredak Crne Gore u usklađivanju zakonodavstva o zaštiti potrošača i opštoj sigurnosti proizvoda i ohrabrila Crnu Goru da pojača kapacitete za implementaciju pravnih tekovina EU o zaštiti potrošača. Predstavnici Crne Gore istakli su da je iskorak u zakonodavnom smislu napravljen kroz tehnička poboljšanja Zakona o zaštiti potrošača, koja su usaglašena sa EK u periodu oktobar 2020 – januar 2021. godine (Predlog zakona o izmjenama i dopunama prošao je javnu raspravu i usaglašen je sa Sekretarijatom za zakonodavstvo). Usvajanjem budućeg, novog Zakona o zaštiti potrošača (planirano za II kvartal 2022. godine) planirano je da se u crnogorsko zakonodavstvo prenesu i Direktive 2019/770, 2019/771 i 2019/2161 (koje je naglasila Komisija). To će rezultirati visokim stepenom usklađenosti u ovoj oblasti evropskog zakonodavstva. Crna Gora je Komisiju informisala i o napretku u usaglašavanju sa daljim pravnim tekovinama: Održana je javna rasprava i u toku je procedura međuvladinog usaglašavanja Nacrta novog zakona o nadzoru nad tržištem za proizvode kojim se transponuje Uredba (EU) 2019/2010, a uskoro je planirana javna rasprava o Nacrtu novog Zakona o potrošačkim kreditima, kojim se pored Direktive 2008/48 transponuje i Direktiva 2014/17. Crna Gora je izrazila interesovanje za bližu saradnju u zaštiti potrošača kroz sporazum sa EU o učešću u Mreži za saradnju u zaštiti potrošača (CPC). EU je pojasnila da je riječ o mreži nadležnih organa EU i EEA. Za zaključenje takvog sporazuma bilo bi potrebno potpuno usklađivanje Crne Gore sa pravnim tekovinama i vjerovatno značajni pregovori. Komisija stoga smatra da bi fokus na usklađivanju i implementaciji pravnih tekovina i privremeno zatvaranje pregovora o zaštiti potrošača bio put koji treba slijediti. Pozvala je Crnu Goru da razmisli o pridruživanju ICPEN-u, Međunarodnoj mreži za zaštitu i sprovođenje zakona potrošača. ICPEN olakšava razmjenu najboljih praksi sprovođenja za agencije koje učestvuju, a takođe organizuje preglede na međunarodnom nivou – nešto slično EU pregledima i radionicama. Crna Gora je takođe podstaknuta da traži dalju pomoć kroz TAIEX i Twinning projekte.

O ranoj integraciji, Komisija i Crna Gora razgovarali su o trenutnom stanju korišćenja RAPEX sistema na regionalnom nivou i daljim mogućnostima u tom pogledu.

Operativni zaključci:

- Crna Gora se obavezala da će pokrenuti neophodne procedure za pristupanje ICPEN-u (Međunarodna mreža za zaštitu i sprovođenje prava potrošača), što je prije moguće, kao što joj je EK ponudila u svom saopštenju od 5. maja 2021.;
- Komisija je pozvala Crnu Goru da dostavi tekstove nacrtu zakona u pripremi (npr. o nadzoru tržišta za proizvode i potrošačkim kreditima) i daljih, kao što je usklađivanje sa Direktivama 2019/770, 2019/771, u cilju ocjene usklađenosti sa zakonodavstvom EU.

6.2. Zdravstvena zaštita

U oblasti javnog zdravlja, Evropska komisija se zahvalila na pisanim informacijama i pisanim odgovorima Crne Gore na postavljena pitanja uoči sastanka i podstakla dalje pisane odgovore Crne Gore na pitanja upućena 7. juna 2021. Komisija je istakla da je program EU4 Health, novi finansijski program EU u oblasti zdravstva za period od 2021. do 2027. godine, otvoren za učešće zemalja kandidata i stoga je Komisija ohrabrila Crnu Goru da iskoristi ovu mogućnost. EK je predložila da Crna Gora nastavi da unapređuje svoje administrativne kapacitete neophodne za sprovođenje Akcionog plana za SoHO, posebno uspostavljanjem organa koji bi vršio nadzor nad aktivnostima u ovoj oblasti. Takođe, Komisija je bila zainteresovana za usklađivanje crnogorskog zakonodavstva sa Direktivom 2011/24 EU o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti. Evropska komisija je podsjetila na potrebu rigorozne primjene Zakona o kontroli duvana jer je kontrola duvana od suštinskog značaja za EU i njene države članice. Pored toga, Komisija je pohvalila učešće Crne Gore u aktivnostima koje koordinira ECDC, uključujući i aktivnosti u vezi sa pandemijom COVID-19. Crnogorska strana je istakla da je Crna Gora postigla dobar nivo usklađenosti sa zakonodavstvom EU u oblasti SoHO i da planira da do kraja 2022. godine postigne punu usklađenost u ovoj oblasti. Pozivajući se na Akcioni plan za SoHO, istaknuto je da je Akcioni plan zastario u skladu sa brojnim administrativnim promjenama koje ga prate. Crna Gora je zatražila podršku Komisije za izradu novog Akcionog plana sa posebnim akcentom na planiranje neriješenih obaveza za ispunjavanje obaveza u ovoj oblasti.

Operativni zaključci:

- Crna Gora je podstaknuta da učestvuje u programu EU4 Health
- EK je pozvala Crnu Goru da pismenim putem odgovori na pitanja, postavljena pred današnji sastanak, o zaraznim bolestima, SoHO i prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti.

- Crna Gora je pozvana da podijeli najnovije informacije o implementaciji Akcionog plana za SoHO i vremenski okvir aktivnosti za usklađivanje crnogorskog zakonodavstva sa Direktivom 2011/24/EU o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti.

7. POGLAVLJE 4: KRETANJE KAPITALA I SISTEMI PLAĆANJA

7.1. Nedavna dešavanja i izgledi za liberalizaciju kretanja kapitala

Ministarstvo finansija pripremlilo je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, koji su pozitivno ocijenile sve relevantne nacionalne organizacije.

Takođe, Vlada Crne Gore je na sjednici od 11. januara 2018. godine usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, nakon čega je Predlog zakona uputila Skupštini Crne Gore, na dalje razmatranje i usvajanje.

Donošenje Zakona o svojinsko-pravnim odnosima specifično je, jer je za to potrebna dvotrećinska većina u Skupštini, za šta, zbog specifične situacije, do sada nisu bili ispunjeni uslovi, kao i to da će Zakon regulisati ovu oblast umjesto Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji trenutno reguliše ovu materiju.

Zakonom o svojinsko-pravnim odnosima (Službeni list Crne Gore br. 19/09) uređuju se pravo svojine i druga imovinska prava, posjedovanje pokretne i nepokretne imovine, kao i način sticanja, prenosa i zaštite i prestanak ovih prava.

S tim u vezi, Poglavlje VIII navedenog zakona reguliše prava stranih lica i propisuje, što se tiče nepokretnosti, da strano fizičko lice može steći pravo svojine na nepokretnoj imovini nasljeđivanjem, na isti način kao i državljanin Crne Gore.

Takođe, u pogledu ograničenja, strano lice nema imovinsko pravo na:

- 1) prirodni resurs;
- 2) dobra u opštoj upotrebi;
- 3) poljoprivredno zemljište;
- 4) šumu i šumsko zemljište;
- 5) spomenik kulture od izuzetnog i posebnog značaja;
- 6) nepokretnosti koje se nalaze u pograničnom području u krugu od jednog kilometra i ostrva;
- 7) nepokretnosti koje se nalaze na području koje je zakonom proglašeno područjem na kome strano lice ne može imati pravo svojine, radi zaštite interesa i bezbjednosti zemlje.

Izuzetno, strano fizičko lice može steći pravo svojine na poljoprivrednom zemljištu, šumama i šumskom zemljištu površine do 5.000 m², samo ako je stambeni objekat koji se nalazi na ovom zemljištu predmet ugovora o prodaji (prodaja, poklon, zamjena i dr.)

Strano lice može imati pravo na dugoročni zakup, koncesiju, BOT i druge ugovore o javno-privatnom partnerstvu na nepokretnostima iz člana 415. stav 1 tačka 1 do 6 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, na isti način kao i domaće lice.

Organ uprave nadležan za vođenje katastra nepokretnosti dostavlja Ministarstvu finansija, koje vodi evidenciju o tome, podatke o izvršenom upisu prava svojine ili drugog prava stranog fizičkog lica iz čl. 412, 414. i 415. Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, u roku od 15 dana od izvršenja upisa.

Izmjenama i dopunama Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, izuzetno od odredaba čl. 412, 414. i 415. Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, propisano je da fizička i pravna lica iz država članica Evropske unije, od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji stiču pravo svojine pod istim uslovima kao i državljani Crne Gore.

7.2. Sistem plaćanja

Ispred Centralne banke Crne Gore (CBCG), sastanku su prisustvovali: Zorica Kalezić, viceguvernerka; Andrija Jovović, direktor Sektora za platni promet, Milan Remiković, direktor Uprave za rješavanje kreditnih institucija, Lidija Beratović, direktorica Direkcije za međunarodnu saradnju i evropske integracije, Ivana Joličić, šefica Odjeljenja za prudencijalnu regulativu, Željka Asanović, šefica Odjeljenja za sistemsku analizu, Marija Burić Labudović, šefica Odjeljenja za evropske integracije.

Iz Evropske komisije, predstavnik DG FISMA g-din Jean-Baptiste Bernard pohvalio je napore CBCG da dalje uskladi regulativu platnog sistema sa pravnom tekovinom. On je naveo da DG preduzima korake na pružanju stručne pomoći CBCG kroz instrument TAIEKS od neke strane centralne banke, članice ESCB. Podrškom će se uskladiti Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu sa Direktivom EU 2015/2366 o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (PSD2).

Iz CBCG, viceguverner Kalezić je sa Komisijom podijelio zabrinutost zbog mogućeg negativnog uticaja daljeg odlaganja usvajanja ovog zakona ukoliko se TAIEKS misija ne bi mogla brzo realizovati. Crna Gora smatra da je nacrt zakona usklađen sa PSD2 (Direktiva EU 2015/2366 o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu), dok postojeća zakonska regulativa podrazumijeva implementaciju Direktive PSD1 iz 2015. godine, koja već postaje rudimentarna sa stanovišta platnih usluga i FinTech revolucije, tako da CBCG ne može dati mišljenje o FinTech industriji na

osnovu važećih propisa. Stoga je Crna Gora predložila da se nacrt zakona uputi u dalju proceduru usvajanja ukoliko se u bliskoj budućnosti ne bude mogla mobilisati dalja procjena EU, na osnovu preliminarnih nalaza Komisije iz decembra 2020. godine. Istovremeno bi se dalje mogla tražiti stručna podrška za konačno mišljenje o nacrtu zakona. U slučaju neophodnih izmjena, mogla bi biti usvojena izmjena zakona. Crna Gora i Komisija su se složile da očekuju dalju podršku kao prioritet u bliskoj budućnosti.

Evropska komisija je, po pitanju rane integracije, pozdravila napore Crne Gore na razvoju modernog platnog prometa, zajedno sa RCC-om u saradnji sa Komisijom, Grupacijom Svjetske banke i CEFTA-om. Posebno je ukazano na sastanak organizovan u oktobru 2021. sa Evropskim savjetom za platni promet o uslovima za pristupanje SEPA, Jedinstvenom području plaćanja u eurima. Crna Gora je u okviru regionalnog rada istakla svoju motivaciju da se približi SEPA.

Operativni zaključci:

- Crna Gora se podstiče da nastavi da napreduje u ovoj oblasti i da nastavi da traži stručnu podršku EU za ocjenu usklađenosti Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu sa Direktivom EU 2015/2366 (PSD2).

8. POGLAVLJE 9. BANKARSTVO, OSIGURANJE I DRUGE FINANSIJSKE USLUGE

8.1. Bankarstvo

U okviru tačke agende 8. koja se odnosi na bankarski sistem, predstavnike EK zanimalo je stanje implementacije Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o sanaciji kreditnih institucija.

Predstavnici CBCG (Centralne banke Crne Gore) konstatovali su da je Odluka o odlaganju početka primjene zakona sa 1. januara 2021. na 1. januar 2022. godine donesena s obzirom na značajne prepreke za njihovu primjenu viđeno od strane banaka, posebno kada je u pitanju pandemija COVID-19. Odlaganje ima za cilj da rastereti kapacitete banaka i u potpunosti ih posveti sprovođenju mjera za ublažavanje efekata COVID-19 i aktivnosti za sprovođenje procjene kvaliteta imovine (AQR) kao prioritetnih zadataka. Crna Gora je saopštila da su pripremljeni podzakonski akti, a njihova primjena će početi zajedno sa zakonima. Nije bilo novih zahtjeva crnogorskog bankarskog sektora za dalje produženje primjene ovih zakona.

8.2. Nebankarski sektor (osiguranje/, tržišta hartija od vrijednosti i investicioni fonodovi)

U oblasti osiguranja, predstavnicima Evropske komisije dostavljen je izvještaj za period od 16. juna 2020. do 19. aprila 2021. godine, koji prikazuje napredak u oblasti regulisanja osiguranja i regulatornih aktivnosti, prvenstveno u dijelu finalizacije radne verzije novog Zakona o osiguranju, čiji je cilj usaglašavanje crnogorskog zakonodavstva sa dvije važne evropske direktive iz oblasti osiguranja - Solventnost II (SII) i Direktiva o distribuciji osiguranja (IDD). Dostavljeni su i detalji o daljim izmjenama važećeg Zakona o osiguranju i izmjenama niza podzakonskih akata.

Crnogorska strana je u pisanom podnesku predstavila i administrativne kapacitete Agencije za nadzor osiguranja (ANO), prije svega kroz značajna poboljšanja u IT segmentu, kroz novi sistem izvještavanja subjekata nadzora Agenciji. Razvoj ovog sistema finansiran je kroz IPA II 2014-2020 „Podrška regulisanju finansijskih usluga“ za razvoj specijalizovanog softverskog rješenja za oblast izvještavanja za potrebe nadzora. Tokom 2020. godine završen je razvoj i testiranje tog novog sistema izvještavanja. Softver omogućava značajno unaprjeđenje poslovnih procesa u oblasti izvještavanja i istraživanja tržišta osiguranja. Takođe pruža osnovu za buduće izvještavanje u skladu sa zahtjevima EIOPA (Evropske uprave za osiguranje i profesionalne penzije).

Komisija je zatražila dodatna pojašnjenja u vezi sa stanjem na tržištu osiguranja u 2020. godini, očekivanim datumom slanja Zakona o osiguranju Evropskoj komisiji i podacima o broju neosiguranih vozila. Tražena pojašnjenja su dostavljena. Crna Gora je obavijestila o blagom padu tržišta u 2020. godini, uznapredovalo je fazi izrade Zakona o osiguranju i procjeni neosiguranih motornih vozila: 4,2% od ukupnog broja motornih vozila u 2019. godini i 5,6% od ukupnog broja motornih vozila u 2020..

Predstavnik ANO je dao dodatne informacije o novousvojenom Pravilniku o sadržini izvještaja i drugih obavještenja i podataka koji se dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja i načinu i rokovima za njihovo dostavljanje („Sl. list CG“, br. 056/21), čime se obezbjeđuje veći kvalitet izvještaja i podataka koji se dostavljaju regulatoru i omogućava izvještavanje na isti način kako to predviđa novi IT sistem. Predstavnici Komisije su se zahvalili na datim informacijama i nisu imali dodatnih pitanja.

Po pitanju tržišta hartija od vrijednosti i investicionih fondova, Crna Gora je dala saopštenje o razvoju zakonodavstva, izgradnji kapaciteta u vezi sa kodeksom korporativnog upravljanja i njegovoj planiranoj reviziji.

Operativni zaključci:

- Crna Gora će dati pisani odgovor u vezi sa makroprudencijalnim pregledom.
- Crna Gora će izvještavati o kontaktima sa Evropskim odborom za sistemske rizike.

9. POGLAVLJE 6: PRIVREDNO PRAVO

Evropska komisija je pozdravila sve napore da se ispune konačna mjerila za ovo pregovaračko poglavlje. Pozdravili su donošenje Zakona o privrednim društvima (Sl. list CG, br. 65/20), kao krovnog propisa u ovoj oblasti, kao i pratećih podzakonskih akata: Pravilnik o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja Centralnog registra privrednih subjekata i Pravilnik o određivanju kriterijuma i visine naknade za registraciju privrednih subjekata u Centralnom registru privrednih subjekata („Službeni list CG“, br. 98/20) i zahvalili se na odgovorima koje su unaprijed dobili. Komisija je postavila pitanje da li je moguće elektronsko dostavljanje dokumenata i da li se papirna dokumenta pretvaraju u elektronska. Predstavnik Centralnog registra privrednih subjekata Crne Gore je objasnio da se u skladu sa Zakonom o privrednim društvima dokumentacija dostavlja u originalu, u ovjerenoj kopiji ili u elektronskoj formi. On je naveo da je sistem elektronske registracije u potpunosti funkcionalan od januara 2021. On je objasnio da se, kada je riječ o čuvanju podataka i dokumentacije, sve što se registruje i dostavlja u papirnom obliku čuva i u elektronskom i u papirnom obliku. Ono što se dostavlja elektronskim putem čuva se samo u elektronskom obliku. Komisija je izrazila zabrinutost da nedostaju podaci koji se odnose na sjedište kompanije i osnovni kapital, na šta je predstavnik CRBE Montenegro odgovorio da su ti podaci obavezni i predviđeni Zakonom o privrednim društvima kao osnovnim propisom, pa ne bi trebalo da postoje izuzeci u pogledu oblika organizovanja privrednih subjekata. Obje strane su se složile da je primarna obaveza usaglašavanje sa Direktivom 2017/828 (Zaštita manjinskih akcionara) i 2017/1132 (u oblasti prava radnika u slučaju prekograničnih spajanja). Komisija je saopštila da države članice trenutno transponuju direktive o pravu privrednih društava iz 2019. o digitalnim alatima i prekograničnim operacijama i ohrabрила je Crnu Goru da pomno prati razvoj događaja. Takođe je najavila novi predlog o održivom korporativnom upravljanju.

Što se tiče pitanja transparentnosti, Evropska komisija je navela da je primila ažuriranu tabelu usklađenosti i da će izvršiti procjenu da vidi da li su uzeti u obzir prethodni komentari EK, i da je vrati nadležnim organima ukoliko budu imali naknadne aktivnosti. Kada je u pitanju računovodstvo, Komisija je konstatovala da Predlog zakona o računovodstvu treba ponovo da se uputi Skupštini na usvajanje i da sa nestrpljenjem očekuje dostavljanje Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva i druga pravna lica, kada bude izmijenjen.. Komisija je dala saopštenje o novom predlogu Direktive o korporativnom izveštavanju o održivosti, kojom bi se izmijenili postojeći zahtjevi za izvještavanje iz Direktive 2014/95. U vezi sa zakonskom revizijom, Komisija je konstatovala da je Crna Gora postigla dobar stepen usklađenosti u ovoj oblasti i pitala da li postoji plan za povećanje broja inspektora za kvalitet revizije u organu javnog nadzora, posebno imajući u vidu pandemiju COVID-19.

Predstavnik Crne Gore je potvrdio da očekuje da će Zakon o računovodstvu uskoro biti dostavljen Skupštini na usvajanje. Kada je u pitanju Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva i druga pravna lica, preostalo je da se taj pravilnik izmijeni nakon izmjene Zakona o računovodstvu, sa napomenom koja se odnosi na finansijske izvještaje, i dostavi Komisiji na razmatranje. Na pitanje o reviziji, navedeno je da Ministarstvo finansija i socijalnog staranja namjerava da poveća broj inspektora u tom dijelu i da se očekuje pokretanje postupka za zapošljavanje jednog lica..

U zaključku, Komisija je priznala napredak ostvaren u pogledu harmonizacije u poglavlju 6 – Pravo privrednih društava i podsjetila da Crna Gora mora kontinuirano pratiti razvoj pravne tekovine EU i usklađivati se u skladu sa tim. Takođe je konstatovano da će Crna Gora pružiti dodatne informacije u vezi sa direktivama iz oblasti prava privrednih društava (tj. Direktive 2017/1132 i 2017/828).

Operativni zaključci:

- Crna Gora će Komisiji dostaviti informacije u vezi sa usklađivanjem zakona sa Direktivama 2017/1032 i 2017/828;
- Crna Gora će kontinuirano obavještavati Komisiju o izmjenama u vezi sa Nacrtom zakona o računovodstvu i nakon usvajanja Zakona o računovodstvu, dostaviće ga Komisiji kao i Pravilnik o sadržini i formi finansijskih izvještaja za privredna društva i druga pravna lica nakon izmjene i dopune finansijskih izvještaja.;
- Što se tiče Direktive o transparentnosti, kao i usaglašenosti u tom pogledu, Komisija će kontaktirati Crnu Goru kada pogleda tabelu usklađenosti;
- Crna Gora će biti u kontaktu sa Komisijom u vezi sa donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala i dostaviti ga Komisiji nakon usvajanja.